

مطالعات بین رشته‌ای در آموزش، ۳۱-۵۰، سال اول، ش ۱، زمستان ۱۴۰۱

دهقان منشادی، منصور؛ مروستی‌نیا، زهرا؛ همتی، حمیده (۱۴۰۱). بررسی اثربخشی یادگیری سیار مبتنی بر شبکه‌های اجتماعی بر راهبردهای یادگیری خودتنظیمی، بهزیستی، تحصیلی و انگیزشی پیشرفت دانش‌آموزان پایه ششم ابتدایی شهرستان مروست. مطالعات بین رشته‌ای در آموزش، شماره ۱: ۳۱-۵۰.

بررسی اثربخشی یادگیری سیار مبتنی بر شبکه‌های اجتماعی بر راهبردهای یادگیری خودتنظیمی، بهزیستی، تحصیلی و انگیزشی پیشرفت دانش‌آموزان پایه ششم ابتدایی شهرستان مروست

منصور دهقان منشادی^۱، زهرا مروستی‌نیا^۲، حمیده همتی^۳

پذیرش: ۱۳۹۹/۱۱/۰۵

دریافت: ۱۳۹۹/۰۹/۱۰

چکیده

پژوهش حاضر با هدف تعیین اثربخشی یادگیری سیار مبتنی بر شبکه‌های اجتماعی بر راهبردهای یادگیری خودتنظیمی، بهزیستی تحصیلی و انگیزش پیشرفت دانش‌آموزان پایه ششم ابتدایی شهرستان مروست بود. بر این اساس روش پژوهش، آزمایشی با طرح پیش‌آزمون - پس‌آزمون با گروه کنترل و جامعه آماری شامل کلیه دانش‌آموزان پایه ششم ابتدایی شهرستان مروست است. حجم نمونه شامل ۳۰ نفر دانش‌آموز دختر بود که به روش در دسترس انتخاب و با تخصیص تصادفی در دو گروه آزمایش (۱۵ نفر) و کنترل (۱۵ نفر) قرار گرفتند. ابزار پژوهش برای گردآوری اطلاعات، پرسشنامه انگیزش پیشرفت هرمنس (۱۹۷۰)، پرسشنامه استاندارد بهزیستی تحصیلی پیتزین و همکاران (۲۰۱۴) و پرسشنامه راهبردهای یادگیری خودتنظیمی پینتریچ و در گروت (۱۹۹۰) بود. یادگیری سیار مبتنی بر شبکه‌های اجتماعی، از طریق تلفن همراه و شبکه‌های مجازی در جلسات منظم به تواتر هفته‌ای دو بار به دانش‌آموزان آموزش داده شد. نتایج بررسی فرضیه‌ها از طریق تحلیل کوواریانس (سطح معناداری ۰/۰۵) نشان داد که یادگیری سیار مبتنی بر شبکه‌های اجتماعی بر راهبردهای یادگیری خودتنظیمی، بهزیستی تحصیلی و انگیزش پیشرفت دانش‌آموزان پایه ششم ابتدایی شهرستان مروست مؤثر است و باعث بهبود آن می‌شود. بنابراین یادگیری سیار مبتنی بر شبکه‌های اجتماعی رویکرد جدیدی در آموزش و پرورش است که باید مورد استفاده قرار گیرد.

واژگان کلیدی: یادگیری سیار مبتنی بر شبکه‌های اجتماعی، یادگیری خودتنظیمی، بهزیستی تحصیلی، انگیزش پیشرفت.

۱. استادیار گروه علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران (نویسنده مسئول).
۲. کارشناسی ارشد رشته تکنولوژی آموزشی، دانشکده روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی یزد، یزد، ایران
۳. دانشجوی دکتری روانشناسی تربیتی، گروه روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران.

بیان مسأله

بهبود نظام‌های آموزشی به دلیل اهمیت ویژه آموزش در رشد فردی و حرفه‌ای افراد یک هدف مهم در همه کشورهاست و بهینه‌سازی فرآیند یاددهی - یادگیری از طریق مطالعه متغیرهای مؤثر بر این فرآیند، مهم است (مارتینز، پنالور و منگل^۱، ۲۰۱۶). بدیهی است عوامل متعددی عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان و دانشجویان را تحت تأثیر قرار می‌دهند. از جمله این عوامل راهبردهای یادگیری خودتنظیم^۲ (قدمپور و خلیلی گشینگانی، ۱۳۹۴)؛ انگیزش پیشرفت^۳ (نظری جهان تیغی و خواجه گلستانه، ۱۳۹۷) و بهزیستی تحصیلی^۴ (چراغی - خواه، عرب زاده و کدیور، ۱۳۹۴) را می‌توان نام برد. انگیزش پیشرفت از جمله موضوعات مهم و مورد توجه در روان‌شناسی پرورشی و تعلیم و تربیت است که از عوامل مهم فردی و موقعیتی تأثیر می‌پذیرد (آزادخامی و آقاجانی، ۱۳۹۹). منظور از انگیزش پیشرفت یا انگیزش موفقیت، میل یا اشتیاق برای کسب موفقیت و شرکت در فعالیت‌هایی است که موفقیت در آن‌ها به کوشش و توانایی شخص وابسته است. افراد دارای انگیزش پیشرفت سطح بالا، برای حل مشکلات و رسیدن به موفقیت به کوشش ادامه می‌دهند (سیف، ۱۳۹۸: ۲۳۷). این انگیزش برای نخستین بار توسط موری مطرح شد و گرایش فرد برای گذر از سدها، تلاش برای دستیابی به گونه‌ای برتری و حفظ معیارهای سطح بالاست. کسانی که انگیزه پیشرفت بالا دارند، می‌خواهند کامل شوند و کارکرد خود را بهبود بخشند. آنان وظیفه‌شناس‌اند و ترجیح می‌دهند کارهایی انجام دهند که چالش برانگیز باشد و به کاری دست بزنند که ارزیابی پیشرفتشان به گونه‌ای (خواه در مقایسه با پیشرفت دیگران یا خواه بر پایه ملاک‌های دیگر)، شدنی باشد. این افراد، مسئولیت فردی را ترجیح می‌دهند و دوست دارند که به گونه‌ای ملموس از نتایج کار خود آگاه شوند. در انجام کارها، همکاری با کارشناسان و صاحب‌نظران را به همکاری با دوستان خود ترجیح می‌دهند و در برابر فشارهای اجتماعی بیرونی مقاومت نشان می‌دهند. بهزیستی تحصیلی نیز یکی از عواملی

1. Martínez, Peñalver & Meneghel
2. Self-regulated learning strategies
3. Achievement motivation
4. Academic well-being

مهمی است که می‌تواند فراگیران را در موفقیت تحصیلی و زندگی کمک کند (جاودان، حاجی علی‌زاده و رفیعی پور، ۱۳۹۴) و موجب ارتقای تحصیلی دانش‌آموزان شود (زینعلی، اکبری، صادقی و مقتدر، ۱۳۹۹).

از آنجا که تکامل همه جانبه دانش‌آموزان در تمام ابعاد وجودی‌شان از اهداف عالی نظام آموزش و پرورش است، باید تلاش خود را معطوف برنامه‌های تربیتی نمود که هدف آن خودتنظیمی^۱ هر چه بیشتر دانش‌آموزان در امر آموزش و به تبع آن پرورش انسان‌هایی کارآمد، مسئول، مستقل و دارای معیارهای درونی است. از این‌رو استفاده از راهبردهای یادگیری خودتنظیمی به عنوان یک عامل مهم در یادگیری، عملکرد و رفتار در کلاس نشان داده شده است (والنتا، اسمیت و هانتر^۲، ۲۰۱۴).

در نظریه شناختی - اجتماعی^۳، خودتنظیمی شامل خود مشاهده‌گری^۴، خودقضاوتی^۵ و خودواکنشی^۶ است. دانش‌آموزان با هدف‌هایی چون کسب دانش، دستیابی به راهبردهای حل مسأله، تمام کردن تکالیف و کامل کردن تجارب خود به فعالیت‌های یادگیری می‌پردازند و با مشاهده، قضاوت و واکنش نسبت به ادراک خود از میزان دستیابی به هدف آگاه می‌شوند (شانک^۷، ۲۰۰۵). یادگیری خودتنظیمی به معنای ظرفیت فرد برای تعدیل رفتار متناسب با شرایط و تغییرات محیط بیرونی و درونی درونی است و شامل توانایی فرد در سازمان‌دهی و خودمدیریتی رفتارهایش به منظور رسیدن به اهداف گوناگون یادگیری است و از دو مؤلفه راهبردهای انگیزشی^۸ و راهبردهای یادگیری^۹ تشکیل شده است (منظری توکلی، ۱۳۹۹). در واقع، شالوده این نوع یادگیری، بر پایه راهبردها و مهارت‌های شناختی و فراشناختی^{۱۰} قرار دارد (زیممرمن^{۱۱} و شانک، ۲۰۰۴).

راهبردهای شناختی عمدتاً در ارجاع به فعالیت‌های ذهنی^{۱۲} مثل تفکر، ادراک و استدلال استفاده می‌شوند؛ در واقع این نوع راهبردها برای تسهیل یادگیری و تکمیل تکلیف به کار می‌روند و به دانش‌آموزان کمک می‌کنند تا اطلاعات تازه را برای ترکیب با اطلاعات قبلی آماده و ذخیره‌سازی آن‌ها را در حافظه‌ی درازمدت^{۱۳} تسهیل کنند. این راهبردها که ابزار

1. Self-regulation
2. Valenta, Smith & Hanter
3. Social cognitive theory
4. Self-Observation
5. Self-Judgment
6. Self-Reaction
7. Schunk

8. Motivational strategies
9. Learning strategies
10. Cognitive and Metacognitive Skills
11. Zimmerman
12. Mental activities
13. Long-term memory

یادگیری هستند عبارت‌اند از: راهبردهای تکرار یا مرور^۱، بسط یا گسترش معنایی^۲ و سازمان‌دهی^۳. راهبردهای فراشناختی ابزارهایی برای هدایت راهبردهای شناختی و نظارت بر آن‌ها هستند. از جمله این راهبردها می‌توان به تعیین هدف برای یادگیری، طرح سؤال دربارهٔ مطلبی که خوانده می‌شود، ارزشیابی از آنچه خوانده شده است و تنظیم سرعت مطالعه و یادگیری اشاره کرد. به بیان دیگر، یادگیرنده به کمک راهبردهای فراشناختی، از راهبرد شناختی‌اش حداکثر استفاده را می‌برد. به طور کلی، عمده‌ترین راهبردهای خودتنظیمی فراشناختی عبارت‌اند از: برنامه‌ریزی^۴، کنترل و نظارت^۵ و نظم‌دهی^۶ (پیتتریچ ۲۰۰۰؛ به نقل از تویاس^۷، ۲۰۰۶). بسیاری از دانش‌آموزانی که می‌توانند جنبه‌های شناختی، انگیزشی و رفتاری عملکرد تحصیلی خود را تنظیم کنند، به عنوان یک یادگیرنده بسیار موفق بوده‌اند (ضیغمیان و معینی‌کیا، ۱۳۹۸).

شبکه‌های اجتماعی، گونه‌ای از وب سایت‌های اینترنتی هستند که افراد، گروه‌ها و سازمان‌ها، در آن‌ها پیرامون یک یا چند ویژگی مشترک گرد هم می‌آیند و اطلاعات، مطالب و محتواهای خود را با یکدیگر به اشتراک می‌گذارند. با ظهور و بروز تکنولوژی‌های جدید وب، مثل فیسبوک^۸، گوگل پلاس^۹، یوتیوب^{۱۰}، توییتر^{۱۱}، شبکه‌های اجتماعی مبتنی بر تعامل کاربران در ارتباط گرای، تولید و به اشتراک گذاری محتوا هستند (علی، سانتسو و موزلیم^{۱۲}، ۲۰۱۲). براساس بسیاری از نظریه‌ها (باربور و پلوگ^{۱۳}، ۲۰۱۳) در حوزه استفاده از یادگیری سیار^{۱۴} از طریق شبکه‌های سیار استادان در کلاس درس می‌کوشند تا با شاگردان به مشارکت و تعامل بپردازند و با فعالیت‌هایی نظیر پرسش و پاسخ، ترغیب شاگردان به تفکر، بازخورد اطلاعاتی به دانش‌آموز، پژوهش‌ها و پروژه‌های فردی و گروهی، ایجاد محیط بحث و تبادل نظر، سمینارها و نظایر آن، محیطی تعاملی ایجاد کنند.

یادگیری سیار قابلیت‌های یادگیرندگان برای برقراری ارتباط و دستیابی به اطلاعات را از طریق وسایل سیار و بی‌سیم گسترش داده و بهبود بخشیده است (کوله، مک کیولکین، آلی^{۱۵}، ۲۰۱۰). در واقع، یادگیری سیار به عنوان شکلی از یادگیری الکترونیکی تعریف شده که

1. Rehearsal
2. Elaboration
3. Organization
4. Planning
5. Control
6. Rregulatory
7. Tobias
8. Facebook
9. Google plus
10. U tube
11. Twiter
12. Ali, Santoso & Muslim
13. Barbour & Plough
14. Mobile Learning
15. Koole, McQuilkin & Ally

بررسی اثربخشی یادگیری سیار مبتنی بر شبکه‌های اجتماعی بر راهبردهای ...

می‌تواند در هر زمان و مکانی با کمک یک وسیله ارتباطی سیار مانند تلفن همراه یا هر وسیله سیار کوچکی انجام گیرد. این دیدگاه نیز وجود دارد که آموزش سیار می‌تواند رویکردی از آموزش الکترونیکی باشد که در آن دستگاه‌های سیار و فناوری‌های ارتباطی بی‌سیم مورد استفاده قرار می‌گیرند؛ اما در عین حال می‌تواند به عنوان یک تجربه متفاوت و مستقل دیده شود. در حقیقت، با توجه به محدودیت‌ها و قابلیت‌های دستگاه‌های بی‌سیم و فناوری‌های ارتباطی سیار است که این نوع آموزش محقق می‌شود، بنابراین، به سادگی نمی‌توان الزامات و تجربیات آموزشی شناخته شده در آموزش الکترونیکی را مستقیماً به آموزش سیار منتقل و اعمال کرد (علیخانی، علیخانی و اسلام‌پناه، ۱۳۹۴).

پیشینه پژوهش

بررسی پیشینه پژوهش تدوین و اعتباریابی الگویی برای یادگیری سیار مبتنی بر شبکه‌های اجتماعی در آموزش عالی ایران توسط اکبرزاده و همکاران (۱۳۹۹) نشان داد که عدم تمایل دانشجویان در استفاده از دستگاه‌های سیار، کاربرد آن در راستای اهداف آموزشی و دانشگاهی به دلیل عدم آگاهی از مزایای یادگیری سیار است و دلیل دیگر مقاومت آن‌ها نسبت به این سیستم، ترس از امکان برقراری کامل تعامل طرفین به دلیل عدم توانایی در ارتباطات چهره به چهره است. آزاددیسفانی، کارشکی، امین یزدی و عبدخدایی (۱۳۹۹) نشان دادند که آموزش تلفیقی مبتنی بر شبکه اجتماعی مجازی در مقایسه با دو شیوه آموزشی دیگر، تأثیر معنی داری بر عملکرد تحصیلی دانشجویان معلمان داشته است. حبیب‌پور لداری (۱۳۹۸) نشان داد، از ویژگی‌های اصلی استفاده از شبکه‌های اجتماعی در آموزش و یادگیری، پررنگ بودن یادگیری مشارکتی و تعاملی، ارتباط فردی و تعامل کلاسی است و به راحتی امکان مباحثه با تمام همکلاسی‌ها، امکان درک و پذیرش نظر سایرین و شکل‌گیری دانش بر اساس توافقات اجتماعی را فراهم می‌کند. به کارگیری و سنجش اثربخشی الگوی یادگیری سیار در انتقال مفاهیم دروس دانشگاهی توسط اکبرزاده و همکاران (۱۳۹۸) نشان داد فراگیران در گروه آزمایش رضایت از کلاس بیشتر و یادگیری بهتر در قیاس با دوره‌های آموزشی حضوری داشتند. بخشی پریخانی، حامدی نسب و پورشافعی (۱۳۹۷) نشان دادند که دانشجویان در استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی، نمره بالاتری در راهبردهای یادگیری خودتنظیمی، باورهای انگیزشی، توانایی محاسبه، درک

مفهومی و روحیه آینده‌نگری کسب کرده‌اند. یافته‌های گوندار^۱ و همکاران (۲۰۲۲) نشان داد برنامه‌های یادگیری موبایلی در مدیریت یادگیری، وودکست و پادکست، یادگیری مبتنی بر بازی، یادگیری مشارکتی و برنامه‌های کاربردی یادگیری زبان تأثیر دارد. بررسی رابطه بین نگرش معلمان آینده‌نگر نسبت به یادگیری سیار و آمادگی آنها برای یادگیری سیار توسط آککایا^۲ و همکاران (۲۰۲۱) انجام شد. در نتیجه مطالعه، مشخص شد که نگرش نسبت به یادگیری سیار، سطح عمومی آمادگی یادگیری سیار را افزایش می‌دهد. توسط دمیر و آکپینار^۳ (۲۰۱۸) پژوهشی با عنوان «تأثیر یادگیری سیار بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان و نگرش آنها نسبت به یادگیری سیار» انجام شد. نتایج نشان داد یادگیری سیار پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان را ارتقا می‌دهد؛ هر دو گروه به طور معناداری نمرات نگرش بالاتری نسبت به یادگیری سیار داشتند. تسنگ و چن^۴ (۲۰۱۷) در پژوهشی به «بررسی رفتارهای خودتنظیمی و رویکردهای یادگیری در دانشجویان» پرداختند. نتایج نشان داد بین رفتارهای خودتنظیم و یادگیری زبان انگلیسی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. شایان ذکر است در پژوهش‌های پیشین ارتباط میان متغیرهای راهبردهای یادگیری خودتنظیم، بهزیستی تحصیلی و انگیزش پیشرفت مورد بررسی قرار گرفته است، اما پژوهش جامعی که تأثیر یادگیری سیار مبتنی بر شبکه‌های اجتماعی بر راهبردهای یادگیری خود تنظیم، بهزیستی تحصیلی و انگیزش پیشرفت دانش‌آموزان پایه ششم ابتدایی شهرستان مروست را بررسی نماید انجام نشده است.

در نهایت می‌توان گفت، یادگیری سیار زمینه‌ای را فراهم ساخته است که بسیاری از آرمان‌های آموزشی، مانند یادگیری مستقل، خود راهبری در یادگیری، یادگیری در هر مکان و زمان، استقلال فراگیر در امر یادگیری، حق انتخاب محتوا برحسب علائق، به رسمیت شناختن واقعی‌تر تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان، امکان ارائه مثال‌ها در قالب‌های ملموس‌تر با استفاده از امکانات رایانه‌ای، آموزش و یادگیری مشارکتی و ارزیابی و ارائه سریع بازخورد از آموخته‌ها، قابل تحقق‌تر جلوه می‌کند. به نظر می‌رسد نیاز به یادگیری سیار برای آموزش مداوم جامعه آموزش و پرورش که مخاطبین فراوان و با تنوع گسترده علائق،

1. Goundar
2. Akkaya
3. Demir & Akpınar
4. Tseng & Chen

تجارب و نیازهای آموزشی دارد، بیشتر محسوس است. مسأله پیش روی ما، به عنوان متخصصان تعلیم و تربیت طراحی و توسعه محیط‌های یادگیری بر مبنای رویکردها و نظریه‌های یادگیری، باید تضمین کند که یادگیری به بهترین نحو در این محیط رخ خواهد داد. از ضرورت‌های مهم تحقق یادگیری سیار نیز توجه به این رویکردها و نظریه‌های یادگیری است، زیرا با به کارگیری هوشمندانه این نظریات می‌توان به راه‌حل‌هایی برای یادگیری دست یافت که نیازهای قرن بیست و یکم و جهان در حال تغییر را برآورده می‌کند. حال با توجه به آن که متغیرهای گفته شده از عوامل مهم و تأثیرگذار در پیشرفت آموزش و پرورش کشور ایران و دانش‌آموزان است و با توجه به اینکه در زمینه موضوع حاضر تاکنون پژوهشی صورت نگرفته است انجام آن ضرورت پیدا می‌کند. بنابراین در پژوهش حاضر فرضیه زیر بررسی می‌شود: یادگیری سیار مبتنی بر شبکه‌های اجتماعی بر راهبردهای یادگیری خودتنظیم، بهزیستی تحصیلی و انگیزش پیشرفت دانش‌آموزان پایه ششم ابتدایی شهرستان مروست تأثیر دارد.

روش و داده‌های تحقیق

این پژوهش براساس اهداف از نوع تحقیقات کاربردی است. هم‌چنین در پژوهش حاضر از روش آزمایشی با طرح پیش‌آزمون - پس‌آزمون با گروه کنترل استفاده شده است. جامعه آماری در این پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان پایه ششم ابتدایی شهرستان مروست بود. بر اساس نظر بورگ و گال در تحقیق‌های آزمایشی و علی مقایسه‌ای باید حجم هر گروه حداقل ۱۵ نفر باشد، از این رو ضمن توجه به حداقل حجم نمونه؛ در این پژوهش از روش نمونه‌گیری در دسترس استفاده شد، بدین صورت که از بین دانش‌آموزان دختر پایه ششم ابتدایی ۳۰ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند و در دو گروه ۱۵ نفره قرار گرفتند و پرسشنامه‌های زیر به عنوان پیش‌آزمون و پس‌آزمون تکمیل شد.

پرسشنامه انگیزش پیشرفت هرمنس (۱۹۷۰): برای اندازه‌گیری یا ارزیابی انگیزش پیشرفت از پرسشنامه هرمنس^۱ استفاده شد. سؤالات پرسشنامه به صورت ۲۹ جمله ناقص بیان شده و به دنبال هر جمله ناتمام، چند گزینه آورده شده است. به این گزینه‌ها برحسب این که شدت انگیزه پیشرفت از زیاد به کم یا کم به زیاد باشد، نمره میزانی تعلق می‌گیرد. نمرات بالایی که از مجموع سؤالات به دست می‌آید، نشان‌دهنده وجود انگیزه پیشرفت

مؤثر در فرد است و نمرات پایین بیانگر انگیزه پیشرفت پایین است (خدیوی و وکیلی مفاخری، ۱۳۹۰). ضریب پایایی محاسبه شده برای پرسشنامه به میزان $0/84$ به دست آمد (شیخی فینی، ۱۳۷۲). در خصوص روایی آزمون، از آنجا که هرمنس سؤالات این پرسشنامه را براساس پژوهش‌های قبلی درباره انگیزش پیشرفت نوشته و در نهایت ضریب همبستگی هر سؤال را با رفتارهای پیشرفت محاسبه کرده است، از این نظر آزمون دارای روایی است. ضرایب همبستگی که برای سؤالات پرسشنامه گزارش شده به ترتیب سؤالات پرسشنامه در دامنه‌ای از $0/57$ تا $0/31$ قرار دارد. علاوه بر این هرمنس در یک مطالعه به وجود ضریب همبستگی بالا بین این پرسشنامه با آزمون «اندریافت» موضوع (تی. ای تی) اشاره دارد (خدیوی و وکیلی مفاخری، ۱۳۹۰). در پژوهش خسروی (۱۳۹۸) ضریب پایایی این پرسشنامه با روش آلفای کرونباخ $0/85$ محاسبه شد.

پرسشنامه بهزیستی تحصیلی پیتترین^۱ و همکاران (۲۰۱۴): این پرسشنامه توسط پیتترین و همکاران در سال ۲۰۱۴ تدوین شد. این پرسشنامه دارای ۱۱ گویه است و با یک مقیاس لیکرت پنج درجه‌ای بهزیستی را می‌سنجد. در این پرسشنامه، کسب نمره بالاتر به معنی بهزیستی تحصیلی بیش‌تر و نمره پایین‌تر به منزله بهزیستی تحصیلی پایین‌تر است (پیتترین و همکاران، ۲۰۱۴). در پژوهش مهنا و طالع‌پسند میزان پایایی برای این پرسشنامه $0/70$ گزارش گردید (مهنا و طالع‌پسند، ۱۳۹۵) که بیانگر پایایی مطلوب این پرسشنامه است. در پژوهش قدم‌پور و همکاران (۱۳۹۷) میزان پایایی پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ $0/75$ به دست آمد.

پرسشنامه راهبردهای یادگیری خودتنظیمی پینتریچ و در گروت^۲ (۱۹۹۰): این پرسشنامه با ۴۷ عبارت در دو بخش باورهای انگیزشی و راهبردهای یادگیری خودتنظیمی (راهبردهای شناختی و فراشناختی) تنظیم شده است. پینتریچ و در گروت (۱۹۹۰) در بررسی روایی این پرسشنامه با استفاده از روش تحلیل برای پرسشنامه راهبردهای یادگیری خودتنظیمی دو عامل استفاده از راهبردهای شناختی و استفاده از راهبردهای فراشناختی و مدیریت منابع را به دست آوردند. ضرایب پایایی خرده مقیاس‌های استفاده از راهبردهای شناختی و فراشناختی را با روش آلفای کرونباخ به ترتیب $0/83$ و $0/74$ تعیین کردند.

بررسی اثربخشی یادگیری سیار مبتنی بر شبکه‌های اجتماعی بر راهبردهای ...

در پژوهش فولاد چنگ و آب روشن (۱۳۹۴) نیز از آلفای کرونباخ برای تعیین پایایی پرسشنامه خودتنظیمی یادگیری استفاده شد و ضریب $0/66$ برای راهبردهای شناختی و هم برای راهبردهای فراشناختی به دست آمد. برای تعیین روایی نیز از همبستگی نمره‌های هر بعد با ابعاد دیگر و نمره کل استفاده گردید. همبستگی بعد راهبردهای شناختی با راهبردهای خودتنظیمی $0/42$ و راهبردهای شناختی و راهبردهای خودتنظیمی با نمره کل به ترتیب $0/57$ و $0/90$ است و همه ضرایب در سطح $0/01$ معنی‌دار بودند. در این تحقیق از شیوه آزمایشی استفاده شد که ابتدا دو گروه گواه و آزمایش در معرض پیش‌آزمون مذکور قرار گرفتند. کارگاه آموزشی علوم به روش یادگیری سیار بود و نمونه‌های مورد نظر آموزش را از طریق کانال تلگرام و نکته‌ها را به صورت پیامک دریافت می‌کردند. در پایان پس‌آزمون نیز برای هر دو گروه اجرا شد و هر دو گروه با هم مقایسه شدند. خلاصه جلسات در جدول ۱ آمده است.

جدول ۱: خلاصه جلسات آموزش

جلسه اول	اجرای پیش‌آزمون
جلسه دوم	انرژی چیست؟ هدف کلی: دانش‌آموزان با انرژی و انواع انرژی بیشتر آشنا شوند.
جلسه سوم	انرژی در چه موادی ذخیره می‌شود؟ هدف کلی: دانش‌آموزان با انواع انرژی، انرژی پتانسیل و شکل‌های مختلف آن آشنا شوند.
جلسه چهارم	انرژی ذخیره شده در فنر، انرژی پتانسیل کشسانی نامیده می‌شود. هدف کلی: دانش‌آموزان با انرژی پتانسیل کشسانی از نزدیک آشنا شوند.
جلسه پنجم	انرژی دائماً از شکلی به شکل دیگر تبدیل می‌شود. هدف کلی: دانش‌آموزان بدانند انرژی دائماً از شکلی به شکل دیگر تبدیل می‌شود.
جلسه ششم	اندازه‌گیری انرژی هدف کلی: دانش‌آموزان بتوانند میزان انرژی موجود در مواد غذایی را محاسبه کنند.
جلسه هفتم	پس‌آزمون

یافته‌های پژوهش

یافته‌های توصیفی این پژوهش شامل شاخص‌های آماری از قبیل میانگین و انحراف معیار متغیرها است که در جدول ۲ آمده است.

مطالعات بین رشته‌ای در آموزش

جدول ۲- آماره‌های پیش‌آزمون و پس‌آزمون متغیرها در گروه‌های آزمایش و کنترل

انحراف استاندارد	میانگین	مرحله	گروه‌ها	انحراف استاندارد	میانگین	مرحله	گروه‌ها	
۵/۲۵	۳۶/۷۵	پیش‌آزمون	گواه	۵/۵۵	۳۶/۸۶	پیش‌آزمون	آزمایش	بهزیستی تحصیلی
۶/۰۷	۳۵/۳۱	پس‌آزمون		۶/۰۸	۴۸/۴۶	پس‌آزمون		
۴/۶۷	۴۷/۸۷	پیش‌آزمون	گواه	۷/۰۰	۴۹/۰۰	پیش‌آزمون	آزمایش	انگیزش پیشرفت
۴/۵۸	۴۸/۳۱	پس‌آزمون		۶/۲۷	۵۲/۴	پس‌آزمون		
۷/۴۸	۳۷/۳۱	پیش‌آزمون	گواه	۶/۱۷	۳۷/۶۶	پیش‌آزمون	آزمایش	راهبردهای یادگیری شناختی
۷/۰۴	۳۷/۶۸	پس‌آزمون		۴/۱۷	۴۸/۱۳	پس‌آزمون		
۸/۱۰	۳۴/۵	پیش‌آزمون	گواه	۶/۶۵	۳۰/۵۲	پیش‌آزمون	آزمایش	راهبردهای یادگیری فراشناختی
۵/۱۱	۳۶/۲۵	پس‌آزمون		۶/۹۰	۴۰/۸۶	پس‌آزمون		

دانشگاه گیلان

۴۰

سال اول، شماره ۱
زمستان ۱۴۰۱

همان گونه که جدول ۲ نشان می‌دهد در تمامی متغیرها میانگین نمرات پس‌آزمون گروه آزمایش بالاتر از پیش‌آزمون است. در بررسی فرضیه پژوهش با عنوان یادگیری سیار مبتنی بر شبکه‌های اجتماعی بر راهبردهای یادگیری خودتنظیم، بهزیستی تحصیلی و انگیزش پیشرفت دانش‌آموزان پایه ششم ابتدایی شهرستان مریوط تأثیر دارد. به علت وجود دو متغیر وابسته تحلیل مانکوا انجام شد. بنابراین در ابتدا پیش‌فرض‌های تحلیل مانکوا مورد بررسی قرار گرفت و پس از تایید پیش‌فرض‌های تحلیل مانکوا و در ادامه به علت بررسی یک متغیر وابسته آنکوا انجام شد.

جدول ۳- نتایج تحلیل کوواریانس یک‌طرفه در متن مانکوا برای مؤلفه‌ها

مجدور اتا	Sig.	F	میانگین مجدورات	درجه آزادی	مجموع مجدورات	منبع تغییرات	مؤلفه‌ها
۰/۰۹	۰/۱۷	۲/۰۶	۱۱/۳۹	۱	۱۱/۳۹	پیش‌آزمون	راهبردهای یادگیری خودتنظیم
۰/۸۰	۰/۰۰۱	۷۷/۸	۱۲۴/۳	۱	۱۲۴/۳	گروه	
			۱/۶	۲۰	۳۱/۹۵	خطا	
۰/۰۱	۰/۵۸	۰/۳	۱/۷	۱	۱/۷	پیش‌آزمون	بهزیستی تحصیلی
۰/۸۸	۰/۰۰۱	۰/۴۶	۱۲/۳۴	۱	۱۲/۳۴	گروه	
			۲۶/۷۱	۲۰	۵۳۴/۲۶	خطا	
۰/۰۴	۰/۳۷	۰/۸۴	۴/۶۱	۱	۴/۶۱	پیش‌آزمون	انگیزش پیشرفت
۰/۸۹	۰/۰۰۱	۱/۲۶	۳۸/۰۹	۱	۳۸/۰۹	گروه	
			۳۰/۲۷	۲۰	۶۰۵/۴۴	خطا	

بررسی اثربخشی یادگیری سیار مبتنی بر شبکه‌های اجتماعی بر راهبردهای ...

همان طور که در جدول ۳ نشان داده شده است با کنترل تأثیر متغیر کمکی (پیش‌آزمون) بر روی متغیر وابسته، بین دو گروه از لحاظ راهبردهای یادگیری خودتنظیم، بهزیستی تحصیلی و انگیزش پیشرفت تفاوت معنادار وجود دارد، بدین معنا که مؤلفه‌های راهبردهای یادگیری خودتنظیم، بهزیستی تحصیلی و انگیزش پیشرفت به دلیل سطح خطای کمتر از ۵ درصد در دو گروه کنترل و آزمایش تفاوت معناداری با هم دارند.

جدول ۴- تحلیل کوواریانس راهبردهای یادگیری شناختی

منبع تغییر	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	ضریب F	سطح معناداری	مربع اتا	توان آزمون
پیش‌آزمون	۲۹۱۴/۹	۱	۲۹۱۴/۹	۵۷/۲۵	۰/۰۰۱	۰/۳۸	۰/۸۸
پس‌آزمون	۵۳۹/۴۸	۱	۵۳۹/۴۸	۱۰/۵۹	۰/۰۰۳	۰/۸۸	۱
خطا	۱۳۷۴/۷	۲۷					
کل	۱۳۷۷۷۱	۳۰					

جدول ۴ نشان می‌دهد که بین میانگین نمرات راهبردهای یادگیری شناختی دو گروه در مرحله پس‌آزمون، پس از حذف اثر پیش‌آزمون تفاوت معناداری مشاهده می‌شود. اندازه اثر آموزش ۰/۸۸ بوده است. بدین معنی که ۸۸ درصد از تغییرات گروه آزمایش در پس‌آزمون بر اثر مداخله آموزش بوده است.

جدول ۵- تحلیل کوواریانس راهبردهای یادگیری فراشناختی دو گروه در مرحله پس‌آزمون

منبع تغییر	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	ضریب F	سطح معناداری	مربع اتا	توان آزمون
پیش‌آزمون	۳۸۵۶/۵۹۰	۱	۳۸۵۶/۵۹۰	۱۸۷/۹۲۳	۰/۰۰۱	۰/۲۴	۱
پس‌آزمون	۹/۵۳۱	۱	۹/۵۳۱	۴/۶۳۲	۰/۰۴	۰/۸۴	۱
خطا	۵۵/۵۴۳	۲۷	۲/۰۵۷				
کل	۶۶۱۴	۳۰					

جدول ۵ نشان می‌دهد بعد از تعدیل نمره‌های پیش‌آزمون، تفاوت معناداری بین دو گروه آزمایش و کنترل در میانگین نمرات راهبردهای یادگیری فراشناختی به دست آمده است. اندازه اثر آموزش ۰/۸۴ و توان آماری آزمون ۱ و سطح معناداری مطلوب دقت بالای آزمون و کفایت حجم نمونه را نشان می‌دهد. میزان تأثیر یا تفاوت برابر با ۰/۸۴ است، بدین معنی که ۸۴ درصد از تغییرات گروه آزمایش در پس‌آزمون بر اثر مداخله آموزش بوده است. با توجه به اینکه نتایج آزمون نشان داد که نمرات گروه آزمایش در پس‌آزمون راهبردهای یادگیری فراشناختی به طور معناداری نسبت به گروه گواه افزایش یافته است،

می‌توان ادعا نمود که یادگیری سیار مبتنی بر شبکه‌های اجتماعی باعث افزایش راهبردهای یادگیری فراشناختی شده است.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر بررسی تأثیر یادگیری سیار مبتنی بر شبکه‌های اجتماعی بر راهبردهای یادگیری خودتنظیم، بهزیستی تحصیلی و انگیزش پیشرفت دانش‌آموزان پایه ششم ابتدایی شهرستان مروست بود. همان‌طور که نتایج نشان داد با کنترل تأثیر متغیر کمکی (پیش‌آزمون) بر روی متغیر وابسته، بین دو گروه از لحاظ راهبردهای یادگیری خودتنظیم، بهزیستی تحصیلی و انگیزش پیشرفت تفاوت معنادار وجود دارد، بدین معنا که مؤلفه‌های راهبردهای یادگیری خودتنظیم، بهزیستی تحصیلی و انگیزش پیشرفت به خاطر سطح خطای کمتر از ۵ درصد در دو گروه کنترل و آزمایش تفاوت معناداری با هم ندارند. این یافته با نتایج پژوهش آزاددیسفانی، کارشکی، امین یزدی و عبدخدایی (۱۳۹۹) که نشان دادند آموزش تلفیقی مبتنی بر شبکه اجتماعی مجازی، تأثیر معنی‌داری بر عملکرد تحصیلی دانشجو معلمان داشته است، با نتایج بخشی پریخانی، حامدی‌نسب و پورشافعی (۱۳۹۷) که نشان دادند دانش‌آموزان در استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی، نمره بالاتری در راهبردهای یادگیری خودتنظیمی، باورهای انگیزشی کسب کرده‌اند و با نتایج حمزه‌ئی، باقری و موسوی‌پور (۱۳۹۶) که نشان دادند یادگیری سیار منجر به افزایش راهبردهای یادگیری خودتنظیمی شده است، همخوانی دارد.

در تبیین این یافته می‌توان گفت یادگیری سیار قابلیت‌های یادگیرندگان برای برقراری ارتباط و دستیابی به اطلاعات را از طریق وسایل سیار و بی‌سیم گسترش داده و بهبود می‌بخشد (برزگر، دهقان‌زاده و مقلّم‌زاده، ۱۳۹۱). از سوی دیگر، یادگیری سیار نقطه تلاقی وسایل کامپیوتری سیار و یادگیری الکترونیکی است. این یادگیری باعث می‌شود تا شما در هر زمان که بخواهید به منابع دسترسی پیدا کنید. ظرفیت جستجوی بالا، تعاملات غنی، حمایت قوی از یادگیری مؤثر و ارزیابی مبتنی بر عملکرد، از ویژگی‌های دیگر یادگیری سیار است. همان‌طور که نتایج این یافته نشان داد یادگیری سیار مبتنی بر شبکه‌های اجتماعی بر راهبردهای یادگیری خودتنظیم تأثیر مثبت دارد و آن را افزایش می‌دهد. از آنجا که خودتنظیمی، تلاش مستمر برای هدایت افکار، احساسات و اعمال برای دستیابی به اهداف است؛ در یادگیری سیار مبتنی بر شبکه‌های اجتماعی فراگیران، اهدافی را برای یادگیری خود انتخاب و سپس سعی می‌کنند تا شناخت، انگیزش و رفتار خود را تنظیم و

دانشگاه مراغه

۴۲

سال اول، شماره ۱
زمستان ۱۴۰۱

کنترل کرده و بر آن نظارت کنند. همچنین آنها، معمولاً شروع کننده یادگیری هستند و اهداف قابل وصول و دست‌یافتنی برای خود تعیین می‌کنند (کدیور، فرزاد و دستا، ۱۳۹۱). در برخورد با موقعیت، عناصر مشابه و غیرمشابه را تشخیص داده و با ایجاد ارتباط میان اجزاء، همواره سعی در درک موقعیت به صورت یک کل و استفاده از تجربیات خود دارند؛ اهمیت درک در نظر این گروه از فراگیران به حدی است که تا موقعیت را درک نکنند، به برخورد با موقعیت نمی‌پردازند؛ این دانش‌آموزان تغییر هدف را درک می‌کنند و متناسب با تغییر هدف و نادیده گرفتن اطلاعات نامربوط به تغییر راهبرد می‌پردازند؛ آن‌ها از راهبردهای کارآمد به منظور دستیابی به اهداف خود استفاده می‌کنند و در بهره‌گیری از راهبردهای شناختی خطرپذیرند، از چرایی و چگونگی راهبردهای مورد استفاده آگاهی دارند، عملکرد خود را مورد بازبینی قرار می‌دهند؛ با استفاده از راهبرد امتحان کردن، سعی در تشخیص نقایص و جبران آن دارند و ارزشیابی که از عملکرد خود، هدف و ماهیت تکلیف به عمل می‌آورند، ارزشیابی واقعی است، در نتیجه عملکرد تحصیلی مناسبی دارند. در یادگیری سیار مبتنی بر شبکه‌های اجتماعی، یادگیرندگان مواد یاد گرفته شده را با خود تمرین می‌کنند. همچنین دانش‌آموزان می‌توانند تا اطلاعات را یکپارچه سازند و اطلاعات جدید را به دانش قبلی ربط دهند. از سوی دیگر، استفاده از فنون مختلف برای انتخاب و سازمان‌دهی ایده‌های موجود در تکالیف، طراحی و آماده کردن شبکه یا نقشه‌ای از ایده‌های مهم، شناسایی ساختارهای متن و توضیح و تفسیر آن را انجام می‌دهند. بنابراین طبق این یافته یادگیری سیار مبتنی بر شبکه‌های اجتماعی بر راهبردهای یادگیری شناختی دانش‌آموزان پایه ششم ابتدایی شهرستان مروست تأثیر دارد. از سوی دیگر بخش مهمی از یادگیری خودتنظیمی، فراشناخت است. راهبردهای فراشناختی شامل راهبرد برنامه‌ریزی، راهبرد نظارت و راهبرد نظم‌دهی است. یادگیری سیار مبتنی بر شبکه‌های اجتماعی باعث می‌شود دانش‌آموزان فعالیت‌های برنامه‌ریزی شامل تعیین هدف برای مطالعه، مرور اجمالی یک متن قبل از خواندن، تهیه سؤال قبل از خواندن متن و انجام تحلیل تکلیف مسأله را با فراوانی بیشتری انجام دهند. نظارت بر تفکر و رفتار تحصیلی جنبه اساس یادگیری خودتنظیمی است. یادگیری سیار مبتنی بر شبکه‌های اجتماعی باعث می‌شود تا دانش‌آموزان نظارت بیشتری بر دروس داشته باشند؛ یعنی نظارت بر توجه به هنگام خواندن یک متن یا گوش دادن به یک سخنرانی و استفاده از راهبردهای آزمون‌گیری از قبیل نظارت بر سرعت و سازگاری با زمان. از سوی دیگر، راهبردهای نظم‌دهی به طور مستقیم با راهبردهای نظارتی

در ارتباط هستند. این راهبردها شامل توانایی دانش‌آموز در تعیین اهداف یادگیری، تخمین موفقیت، رسیدن به اهداف و انتخاب راهبردهای جانشین برای رسیدن به اهداف، مربوط می‌شود. برای مثال وقتی یادگیرندگان هنگام نظارت بر درک، از خودشان سؤالاتی می‌پرسند و سپس به عقب بر می‌گردند و دوباره بخشی از متن را می‌خوانند، این خواندن مجدد یک راهبرد تنظیم است که در یادگیری سیار مبتنی بر شبکه‌های اجتماعی به دست می‌آید. بنابراین طبق این یافته یادگیری سیار مبتنی بر شبکه‌های اجتماعی بر راهبردهای یادگیری خودتنظیم، (راهبردهای شناختی و فراشناختی) دانش‌آموزان پایه ششم ابتدایی شهرستان مروست تأثیر دارد.

در تبیین اثربخشی یادگیری سیار مبتنی بر شبکه‌های اجتماعی بر بهزیستی تحصیلی می‌توان گفت بهزیستی تحصیلی دارای مؤلفه‌هایی از قبیل مهارت انجام دادن تکالیف مدرسه، رضایت‌بخشی و رضایت‌مندی در عملکرد تحصیلی و اشتیاق تحصیلی است، همچنین بهزیستی تحصیلی شامل میزان احساس امنیت و سلامتی دانش‌آموزان از محیط آموزشی است و احساس آن‌ها از اینکه مدارسشان تا چه میزان مناسب هستند و باعث ایجاد نگرش مثبت به تحصیل می‌شوند. یادگیری سیار مبتنی بر شبکه‌های اجتماعی باعث می‌شود دانش‌آموزان انرژی و نیرومندی را در فعالیتهای مدرسه درگیر کنند، تعهد نسبت به مدرسه (شناختی) و جذب شدن در کارهای مدرسه (رفتاری) را بیشتر انجام دهند که منجر به عملکرد موفقیت‌آمیز در مدرسه، افزایش یادگیری و بهزیستی روان‌شناختی می‌شود. از سوی دیگر یادگیری سیار مبتنی بر شبکه‌های اجتماعی باعث می‌شود دانش‌آموزان به اهداف تحصیلی نزدیک شوند و با دیگر همکلاسی‌ها رابطه مثبت برقرار کنند، بنابراین یادگیری سیار مبتنی بر شبکه‌های اجتماعی بر بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان پایه ششم ابتدایی شهرستان مروست تأثیر دارد.

در تبیین یافته تأثیر یادگیری سیار مبتنی بر شبکه‌های اجتماعی بر انگیزش پیشرفت دانش‌آموزان پایه ششم ابتدایی شهرستان مروست می‌توان گفت منظور از انگیزش پیشرفت یا انگیزش موفقیت، میل یا اشتیاق برای کسب موفقیت و شرکت در فعالیت‌هایی است که موفقیت در آن‌ها به کوشش و توانایی شخصی وابسته است. یادگیری سیار مبتنی بر شبکه‌های اجتماعی باعث می‌شود افراد برای حل مشکلات و رسیدن به موفقیت تلاش کنند. حتی پس از آنکه در انجام کاری شکست خوردند از آن دست نمی‌کشند و تا رسیدن به موفقیت به کوشش ادامه می‌دهند. دانش‌آموزان دارای انگیزش پیشرفت بالا همواره

بررسی اثربخشی یادگیری سیار مبتنی بر شبکه‌های اجتماعی بر راهبردهای ...

می‌خواهند موفق شوند و آن را انتظار می‌کشند و وقتی که شکست می‌خورند کوشش‌های خود را دو برابر می‌کنند و به فعالیت ادامه می‌دهند تا موفق شوند. بنابراین، طبق این یافته یادگیری سیار مبتنی بر شبکه‌های اجتماعی بر انگیزش پیشرفت دانش‌آموزان پایه ششم ابتدایی شهرستان مروست تأثیر دارد. در رابطه با یادگیری سیار مبتنی بر شبکه‌های اجتماعی، پیشینه پژوهشی مرتبط خیلی محدود و پراکنده بود و عدم کنترل متغیرهای مزاحم، نظیر هوش و مشغله روزمره دانش‌آموزان که ممکن است بر نتایج پژوهش تأثیرگذار باشد از محدودیت‌های پژوهش بود. پیشنهاد می‌شود پژوهشی در حوزه به کارگیری چند رسانه‌ای آموزشی به صورت همه‌جانبه برای تمام طبقات اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جامعه دانش‌آموزان انجام گیرد، زیرا میزان دسترسی دانش‌آموزان مناطق برخوردار و نابرخوردار از یادگیری سیار مبتنی بر شبکه‌های اجتماعی یکسان نیست. توصیه می‌شود در پژوهش‌های آینده از روش‌های تحقیق ترکیبی برای گردآوری داده‌های مربوط به یادگیری سیار مبتنی بر شبکه‌های اجتماعی دانش‌آموزان استفاده شود و تنها به آزمون استاندارد اکتفا نشود. پیشنهاد می‌شود آموزش و پرورش، دوره‌های آموزشی / اجرایی در مورد روش‌های به کارگیری یادگیری سیار مبتنی بر شبکه‌های اجتماعی برای معلمان ارائه کند. دوره‌های آموزشی تحت عنوان تغییر دیدگاه معلمان نسبت به کاربرد یادگیری سیار مبتنی بر شبکه‌های اجتماعی برای آموزش در مدارس عادی و کودکان استثنایی برگزار گردد.

منابع و مآخذ

- اکبرزاده، نیلوفر؛ محمدخانی، کامران و ابوالقاسمی، محمود. (۱۳۹۸). ارزیابی اثربخشی به کارگیری الگوی یادگیری سیار مبتنی بر شبکه‌های اجتماعی در آموزش دانشگاهی. تحقیقات مدیریت آموزشی، ۱۰(۴۰)، ص ۱۷۷-۱۹۹.
- آزادخمایی، سمانه و آقاجانی، محمدجواد. (۱۳۹۹). بررسی و تبیین عوامل مؤثر بر انگیزه پیشرفت دانش‌آموزان، هشتمین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم تربیتی و روانشناسی، مطالعات اجتماعی و فرهنگی، تهران.
- آزاددیسفانی، زهرا؛ کارشکی، حسین؛ امین یزدی، سیدامیر و عبدخدایی، محمدسعید. (۱۳۹۹). اثربخشی آموزش تلفیقی مبتنی بر شبکه اجتماعی بر خودتنظیمی تحصیلی، شناخت اجتماعی و عملکرد تحصیلی. مطالعات آموزش و یادگیری، دوره ۱۲، شماره ۱، شماره پیاپی ۷۸، ص ۵۳-۸۱.

- بخشی پریخانی، سمیه؛ حامدی نسب، صادق و پورشافعی، حامد. (۱۳۹۷). نقش شبکه‌های اجتماعی مجازی در راهبردهای یادگیری خودتنظیمی و رشد توانایی آینده‌پژوهی دانشجویان. آینده پژوهی مدیریت، دوره ۲۹، شماره ۳ (پیاپی ۱۱۴) - شماره پیاپی ۱۱۴، ص ۱۵-۱.

- برزگر، راضیه؛ دهقان‌زاده، حسین و مقدم‌زاده، اصغر. (۱۳۹۱). از یادگیری الکترونیکی تا یادگیری سیار: مبانی نظری. فصلنامه دانشگاهی یادگیری الکترونیکی (مدیا)، ۳ (۲)، ص ۳۵-۴۷.

- جاودان، موسی؛ حاجی علی‌زاده، کبری و رفیعی‌پور، امین. (۱۳۹۴). رابطه علی‌بهزیستی ذهنی، کیفیت زندگی و سبک‌های هویت با پیشرفت تحصیلی از طریق خودکارآمدی تحصیلی در دانش‌آموزان بر دوره متوسطه شهر بندرعباس. نشریه پژوهش در نظام‌های آموزشی، دوره ۹، شماره ۳۰ - شماره پیاپی ۳۰، ص ۱۲۳-۱۴۵.

- چراغی‌خواه، زهرا؛ عرب‌زاده، مهدی و کدیور، پروین. (۱۳۹۴). نقش خوشبینی تحصیلی، هیجانات تحصیلی و بهزیستی مدرسه در عملکرد ریاضی دانش‌آموزان. پژوهش‌نامه روانشناسی مثبت، دوره ۱، شماره ۳ - شماره پیاپی ۳، ص ۱۱-۲۰.

- حبیب‌پور لداری، حمید. (۱۳۹۸). تأثیر شبکه‌های اجتماعی مجازی بر آموزش و یادگیری سیار (مزایا و چالش‌ها)، سومین کنفرانس دانش و فناوری روانشناسی، علوم تربیتی و جامعه‌شناسی ایران، تهران.

- حمزه‌ئی، افسانه؛ باقری، محسن و موسوی‌پور، سعید. (۱۳۹۶). تأثیر یادگیری سیار بر اساس الگوی طراحی آموزشی گانیه بر راهبردهای یادگیری خودتنظیمی دانشجویان. فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی، دوره ۷، شماره ۴ (پیاپی ۲۸)، ص ۱۳۱-۱۴۷.

- خدیوی، اسداله و کیلی‌مفاخری، افسانه. (۱۳۹۰). رابطه بین انگیزه پیشرفت، منبع کنترل، خودپنداره و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان سال اول متوسطه نواحی پنج‌گانه تبریز. سال چهارم، شماره ۱۳، ص ۴۵-۶۶.

- خسروی، فاطمه. (۱۳۹۸). اثربخشی آموزش مهارت‌های مثبت‌اندیشی با تأکید بر آموزه‌های دینی بر انگیزش پیشرفت و خودکارآمدی. انجمن جامعه‌شناسی آموزش و پرورش ایران، دوره ۱۲، شماره ۱ - شماره پیاپی ۱۲، ص ۸۹-۱۰۱.

- زینعلی، شینا؛ اکبری، بهمن؛ صادقی، عباس و مقتدر، لیلا. (۱۳۹۹). مدل ساختاری رابطه سرمایه‌های تحولی، امید به تحصیل با بهزیستی تحصیلی، بازدارنده رفتاری با میانجی‌گیری

بررسی اثربخشی یادگیری سیار مبتنی بر شبکه‌های اجتماعی بر راهبردهای ...

پایستگی تحصیلی در دانش‌آموزان داوطلب ورود به دانشگاه‌ها. سلامت اجتماعی، دوره ۸، شماره ۱، ص ۱-۱۲.

- سیف، علی‌اکبر. (۱۳۹۸). روان‌شناسی پرورشی نوین: روان‌شناسی یادگیری و آموزش. تهران: انتشارات دوران.

- شبخی فیلی، علی. (۱۳۷۲). بررسی رابطه انگیزش پیشرفت، منبع کنترل و پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان مقطع متوسطه شهر بندرعباس، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس تهران.

- ضیغمیان، سیده فاطمه و معینی‌کیا، مهدی. (۱۳۹۸). فراتحلیل عوامل اثرگذار بر راهبرد خودتنظیمی در یادگیری. روان‌شناسی تربیتی (روان‌شناسی و علوم تربیتی)، دوره ۱۵، شماره ۵۴، ص ۳۳-۵۷.

- علیخانی، فرشته؛ علیخانی، پرستو و اسلام‌پناه، مریم. (۱۳۹۴). آموزش به شیوه یادگیری سیار و تأثیر آن بر یادگیری، یادداری و انگیزه پیشرفت. فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی، دوره ۵، ۴ (۲۰)، ص ۱۹-۳۳.

- فولادچنگ، محبوبه و آبروشن، حسن. (۱۳۹۴). پیش‌بینی راهبردهای یادگیری خودتنظیمی و نشاط ذهنی براساس جهت‌گیری هدف پیشرفت در دانش‌آموزان دبیرستانی. آموزش پژوهی، دوره ۱، شماره ۲- شماره پیاپی ۲، ص ۱۱۹-۱۴۳.

- قدم‌پور عزت‌اله، حیدریانی لیلا، برزگربرویی مهدی، دهقان‌منشادی منصور. (۱۳۹۷). بررسی نقش امید تحصیلی و حمایت عاطفی ادراک شده در پیش‌بینی بهزیستی تحصیلی دانشجویان علوم پزشکی. پژوهش در آموزش علوم پزشکی. ۱۰ (۳): ۴۷-۵۷.

- قدم‌پور، عزت‌اله و خلیلی‌گشنیگانی، زهرا. (۱۳۹۴). تأثیر آموزش راهبردهای یادگیری خودتنظیمی بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر، چهارمین کنفرانس بین‌المللی روان‌شناسی و علوم اجتماعی، تهران.

- کدیور، پروین؛ فرزاد، ولی‌الله و دستا، مهدی. (۱۳۹۱). بررسی رابطه علی اهداف پیشرفت و راهبردهای خودتنظیمی با عملکرد حل مسأله ریاضی. فصلنامه روان‌شناسی تربیتی، ۸ (۲۳)، ۹۸-۱۱۵.

- منظری توکلی، وحید. (۱۳۹۹). فراتحلیل رابطه راهبردهای یادگیری خودتنظیمی و راهبردهای انگیزشی با عملکرد تحصیلی. روان‌شناسی تربیتی، دوره ۱۶، شماره ۵۸، ص ۹۵-۱۱۵.

- مهنا سعید، طالع‌پسند سیاوش. (۱۳۹۵) رابطه بین حمایت‌های محیطی و خودآگاهی هیجانی با درگیری تحصیلی: نقش میانجی بهزیستی تحصیلی. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی. ۱۶، ص ۳۱-۴۲.
- نظری جهان‌تیغی، حمیده و خواجه‌گلستانه، مریم. (۱۳۹۷). رابطه فرسودگی تحصیلی و انگیزش پیشرفت با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان مدارس شهرستان زابل، چهارمین همایش بین‌المللی مدیریت، روان‌شناسی و علوم انسانی با رویکرد توسعه پایدار، شیراز.
- Akkaya, Sümeyra; Cigerci, Fatih Mehmet; Kapidere, Metin. (2021). Investigation of the Relationship between Prospective Teachers' Attitudes towards Mobile Learning and Their Readiness for Mobile Learning, International Online Journal of Education and Teaching, v8 n4 p2949-2965.
- Ali, H. N. Santoso, P. B. & Muslim, M. A. (2012). Social network based learning management system. IOSR Journal of Computer Engineering (IOSRJCE), 3(2), 18-23.
- Barbour, M. & C. Plough. (2013). Social networking in cyber schooling: Helping to make online learning less isolating. TechTrends 53, no. 4, 56-60.
- Demir, K. & Akpınar, E. (2018). The Effect of Mobile Learning Applications on Students' Academic Achievement and Attitudes toward Mobile Learning, Malaysian Online Journal of Educational Technology, 6,2, 48-59
- Goundar, Munil Shiva; Kumar, Bimal Aklesh. (2022). The Use of Mobile Learning Applications in Higher Education Institutes, Education and Information Technologies, v27 n1 p1213-1236 Jan 2022
- Koole M., McQuilkin J. L., & Ally, M. (2010). Mobile learning in distance education: Utility or futility? Journal of Distance Education, 24, 59-82.
- Martínez, I. M., Peñalver, J., Meneghel, I. (2016). «Take Care of Well-Being: How Facilitators and Engagement Predict Performance of University Students». Multidisciplinary Journal for Education, Social and Technological Sciences, 3 (1), 100-117.
- Pietarinen, J., Soini, T., & Pyhältö, K. (2014). Students' emotional and cognitive engagement as the determinants of well-being and achievement in school. International Journal of Educational Research, 67, 40-51.

- Pintrich, P.R & DeGroot, E.V. (1990). Motivational and self-regulated learning components of classroom academic performance, Journal of Educational Psychology, 82, 33-40.
- Schunk, D. H. (2005). Self-regulated learning: The educational legacy of Paul R. Pintrich. Educational psychologist, 40(2), 85-94.
- Tobias, S. (2006). The importance of motivation, meta cognition, and help seeking in web- based learning. In H. O'Neil, & R. Perez (Eds.), web based learning: theory, research and practice. 203-220.
- Tseng, M. & Chen, Ch. (2017). Self-Regulatory Behaviors and Approaches to Learning of Arts Students: A Comparison between Professional Training and English Learning, Journal of Psycholinguistic Research, 46,3, 643-659.
- Valenta, N. Smith, T. & Hanter, K (2014). The influence of computer self-efficacy, meta cognitive self-regulation and self-esteem on student engagement in online learning programs: Evidence from.
- Zimmerman, B.J., & Schunk, D.H. (2004). Self-regulating intellectual processes and outcomes: A social cognitive perspective. In Dai DY, Sternberg RJ (Editors). Motivation, emotion, and cognition: Integrative perspectives on intellectual functioning and development. London: Routledge, 49-323.

دانشگاه فردوسی مشهد

۵۰

سال اول، شماره ۱
زمستان ۱۴۰۱

ژورنال مطالعات بین‌رشته‌ای
پرتال جامع علوم انسانی

Dehghan Manshadi, Mansour; Marvastinia, Zahra; Hemati, Hamideh (2023). The effectiveness of Mobile Learning Based on Social Networks on Self-Regulated Learning Strategies, Academic Well-being and Achievement Motivation of Sixth Grade Elementary Students in the City of Marvast. *Interdisciplinary Studies in Education*, 1, 1: 31-50.

The effectiveness of Mobile Learning Based on Social Networks on Self-Regulated Learning Strategies, Academic Well-being and Achievement Motivation of Sixth Grade Elementary Students in the City of Marvast

Mansoor Dehghan Manshadi, Zahra Marvastinia, Hamideh Hemati

Abstract

The present study aimed to determine the effectiveness of mobile learning based on social networks on self-regulated learning strategies, academic well-being and achievement motivation of sixth grade elementary students in Marvast. The research method was quasi-experimental with pre-test-post-test design with control group and the statistical population included all sixth-grade elementary students in the city. The sample size consisted of 30 students who were selected by convenience sampling method and randomly assigned to experimental ($n = 15$) and control ($n = 15$) groups. The research tools for data collection were Hermans Progress Motivation Questionnaire (1970), Petrinen et al.'s Standard Academic Welfare Questionnaire (2014) and Pintrich and Groot (1990) Self-Regulated Learning Strategies Questionnaire. Students were taught mobile learning based on social networks, via mobile phones and virtual networks, in regular sessions twice a week. The results of examining the hypotheses through covariance analysis (significance level 0.05) showed that the hypotheses are significant. The results showed that mobile learning based on social networks is effective on self-regulation learning strategies, academic well-being, and motivation to improve the sixth-grade students in Marvast. Mobile learning based on social networks is a new approach in education that should be used.

Keywords: social learning based on social networks, self-regulated learning strategies, academic well-being, achievement motivation